

Sissejuhatus mahetoomisse

Eesti Mahepõllumajanduse
Sihtasutus 2021

www.maheklubi.ee

Maaelu Arengu Euroopa
Põllumajandusfond:
Euroopa investeeringud

Mahepõllumajandusliku taimekasvatuse peamised nõuded

© EMSA

Üleminekuageg

- * Algab tunnustamise taotluse esitamise päevast
- * Võimalik taotleda mahetoetust, mahedana toodangut müüa ei saa
- * Üleminekuageg on lõppenud, kui mahepõllumajanduse eeskirju on järgitud:
 - ◆ vähemalt 2 aastat enne külvi (põllukultuurid);
 - ◆ rohumaa või mitmeaastaste söödataimede puhul vähemalt 2 aastat enne söödana kasutamist;
 - ◆ muude mitmeaastaste taimede puhul (nt maasikas, õunapuud) vähemalt 3 aastat enne koristust.

Seeme ja taimne paljundusmaterjal

- * Kasutama peab mahepõllumajanduslikult toodetud seemet ja taimset paljundusmaterjali, s.h seemnest ettekasvatatud istutusmaterjali.
- * Kui taimeliigi või sordi mahepõllumajanduslikult toodetud seemet või taimset paljundusmaterjali **ei ole võimalik saada, võib PTA nõusolekul kasutada keemiliselt töötlemata mittemaheseemet või taimset paljundusmaterjali, välja arvatud seemnest ettekasvatatud istutusmaterjali** (nt kapsa-, tomatitaimed). Mittemahe istikute (nt maasikataimed, sh frigotaimed, marjapõõsad, viljapuud) ja tippisibula kasutamine on lubatud.
- * Tuleb jälgida maheseemne andmekogu, kus on kajastatud olemasolev maheseeme: www.pta.agri.ee Valdkonnad > Mahepõllumajandus > Mahepõllumajanduslikult toodetud seeme, seemnekartul ja taimne paljundusmaterjal.

Külvikord

- ✳️ **Külvikord on mahetootmise nurgakivi!**
- ✳️ **Külvikorra plaan** sisaldab rakendatud või rakendatavat külvikorda või külvikordasid.
- ✳️ Külvikord peab sisaldama liblikõielisi taimi. Antud aastal külvikorras näidatud kultuurid peavad olema ka **taimekasvatustava** ning ka reaalselt kasvama, v.a juhul, kui tootja on teavitanud muudatusest.
- ✳️ Külvikorra plaani **ei pea** koostama järgmisele maale:
 - 1) vähemalt 5 aasta vanune rohumaa või vähemalt 5 aasta vanuseks kavandatud rohumaa;
 - 2) looduslik rohumaa;
 - 3) puuvilja- ja marjakultuurid ning ravim- ja maitsetaimede kasvatamiseks kasutatav maa;
 - 4) heinaseemne tootmiseks kasutatav maa;
 - 5) põld, mis on väiksem kui 0,3 ha

Väetamine 1

- ✳️ Mullaviljakuse ja mulla bioloogilise aktiivsuse säilitamiseks ja suurendamiseks tuleb eelkõige:
 - ◆ kasvatada liblikõielisi ja haljasväetisi
 - ◆ rakendada mitmeaastasi sobivaid külvikordi
 - ◆ kasutada maheloomakasvatusest pärit eelistatult kompostitud sõnnikut
 - ◆ kasutada maheettevõttest pärit kompostitud eelistatult orgaanilist materjali
- ✳️ Sõnniku ja loomade väljaheidetega on lubatud haritava maa ühe hektari kohta aastas anda **kuni 170 kg N**

Väetamine 2

- ✳ Mulla üldise seisundi parandamiseks või toitainete kättesaadavuse suurendamiseks mullas või põllukultuurides võib kasutada mikroorganisme sisaldavaid asjakohaseid preparaate. Preparaatides sisalduvad mikroorganismid ei tohi olla GMOdest pärit.
- ✳ Komposti aktiveerimiseks võib kasutada asjakohaseid taimseid valmistisi või mikroorganisme sisaldavaid preparaate.
- ✳ Lubatud on kasutada määruse (EÜ) 889/2008 I lisa nimetatud väetisi ja mullaomaduste parandajaid (s.h tavaloomakasvatusest pärit sõnnikut)

Väetamine 3

Määruse 889/2008 I lisa, mõned näited:

- ✳ Loomsed saadused ja kõrvalsaadused (vere-, sõra-, sarve-, kondi-, kala-, liha-, sule-, karvajahu, jahvatatud karusnaha- ja nahatükid, vill; karusnahk, karvad, piimasaadused)
- ✳ Merevetikad ja merevetikatooted
- ✳ Looduslik magneesium- ja kaltsiumkarbonaat (nt jahvatatud dolomiit)
- ✳ Mikroelemendid
- ✳ Taimsete ainete kompostitud või kääritatud segu
- ✳ Saepuru ja puidulaastud, puukoorekompost, puutuhk
- ✳ Looduslik fosfaat

Kaubanduslikud väetised

- ✳ <http://agripartner.ee/tootekategooria/mahevaetised/>
- ✳ <http://www.balticagro.ee/mahe/vaetised>
- ✳ <https://scandagra.ee/toote-kategooria/mahetooted/>
- ✳ [Mahetootmisse sobilikke väetisi jt leiab ka üleeuroopalisest mahepõllumajanduse nõuetele vastavate sisendite andmebaasist https://www.inputs.eu/input-search.html](https://www.inputs.eu/input-search.html)
- ✳ **Mahetootmisse sobivad väetised, mullaomaduste parandajad ja toitained** – nimekiri on PTA kodulehel <https://pta.agri.ee/pollumehele-ja-maamanikule/mahepollumajandus/taimekasvatus>

Taimekaitse

- ✳ Umbrohu ja taimekahjustajate tõrjeks peab eelkõige:
 - ◆ kasutama sobivad taimeliike ja sorte;
 - ◆ kasutama sobivat külvikorda;
 - ◆ kasutama sobivaid agrotehnilisi võtteid;
 - ◆ kaitsma taimekahjustajate looduslikke vaenlasi, luues neile soodsa elukeskkonna;
 - ◆ tegema umbrohutõrjet nt leegitamise teel;
 - ◆ kasutama teisi sarnaseid ennetusabinõusid.
- ✳ Võib kasutada (EÜ) 889/2008 II lisas nimetatud tooteid

Eristatavus mahepõllumajanduslike taimekasvatussaaduste tootmisel

- * Kui hooneid, rajatise, masinaid ja seadmeid kasutatakse nii mahe- kui ka mittemahe taimekasvatussaaduste tootmiseks, siis tuleb sellest **PTAd teavitada**.
- * Kui ettevõtte kasutab teise ettevõtte teenust või osutab teenust teisele ettevõttele, tuleb samuti **PTAd teavitada**.
- * Masinad ja seadmed peavad olema enne mahetaimekasvatussaaduste tootmist puhastatud. Puhastustoimingud peavad olema kirjalikult fikseeritud.
- * Teise ettevõtte hoonete ja rajatiste kasutamisel (nt kuivatamiseks, sorteerimiseks) peab olema kirjalik leping. Teine ettevõtte peab võimaldama PTA kontrolli (nt vilja kuivatamine).
- * Teise ettevõtte põllutöomasinade kasutamisel pole lepingut vaja. NB! Puhastamine.

Mahe- ja tavatootmine

- * Ühes ettevõttes saab olla nii mahe- kui ka tavatootmine
- * Sama liiki loomad peavad olema kõik mahedad (nt lihavedelad ja piimakari)
- * Sama liiki taimi, mille sordid ei ole visuaalselt kergesti eristatavad, ei saa kasvatada nii mahe- kui ka tavatootmises
- * ERAND – Paralleelne tootmine, PTA võib anda loa:
 - ◆ rohumaa puhul, mida kasutatakse **üksnes karjatamiseks**;
 - ◆ mitmeaastaste taimede puhul (puuviljakasvatus) teatud tingimustel;
 - ◆ seemnete, vegetatiivse paljundusmaterjali ja istutusmaterjali tootmise puhul teatud tingimustel;
 - ◆ põllumajandusuuringute ja põllumajanduse õppeasutuste puhul.

Arvestuse pidamine

- ✳ Peetakse arvestust ettevõttesse toodud saaduste ja toodete ning nende kasutamise kohta (eraldi mahe- ja mittemahepõllumajandusliku taimekasvatuse kohta) – **põlluraamat ja raamatupidamisdokumendid**
- ✳ Andmed peavad PMAle ettevõttes alati kättesaadavad olema ja peavad sisaldama vähemalt järgmist teavet:
 - ◆ teave väetise kasutamise kohta: põld, kasutamise kuupäev, väetise liik ja kogus;
 - ◆ teave taimekaitsevahendite kasutamise kohta: põld, töötlemise põhjus ja kuupäev, vahendi liik, töötlemismeetod;
 - ◆ teave põllumajandustootmise sisendite ostmise kohta: kuupäev, ostetud toote liik ja kogus.

Arvestuse pidamine

- ✳ Põlluraamatut peetakse vastavalt Veeseadusele. Põlluraamat on täidetud nõuetekohaselt ettevõtte iga põllu, sh pool-looduslike alade kohta. Sissekanded on tehtud hiljemalt 10 kalendripäeva jooksul arvates töö tegemisest või tööde lõpetamisest.
- ✳ Põlluraamatusse peavad olema kantud kõik tööd, mis on jooksval aastal põllul tehtud, ka loomade karjatamine. Põlluraamatusse tuleb märkida põllult saadud saakide kogused ja andmed kasutatud väetiste, seemnete jms kohta. Põlluraamatusse kantud andmeid peab säilitama 10 aastat.

Arvestuse pidamine

- ✳ Peetakse arvestust ettevõttes toodetud ning turustatud saaduste ja toodete kohta (eraldi mahe- ja üleminekuaja saaduste kohta):
 - teave mahepõllumajandusliku või üleminekuaja saagi koristamise kuupäeva, saagi liigi ning koguse kohta;
 - teave mahepõllumajandusliku või üleminekuajajärgus saagi turustamise päeva ja saaduse või toote saaja kohta ning selle kohta, kas toode turustati mahepõllumajandusele viitavalt märgistatuna või mitte.
- ✳ Arvestus peab olema paber kandjal või elektroonselt

Mahepõllumajandusega jätkamise toetuse / ülemineku toetuse ühikumäärad 2

- ✳ Kui taotleja peab mahepõllumajanduslikult loomi, suurendatakse ühikumäära 1 ha maa kohta summa võrra, mis saadakse loomade ja kodulindude keskmise arvu alusel arvutatud ühiku korrutamisel **85 / 94 euroga** ning saadud summa jagamisel nõuetele vastava rohumaa, teravilja, kaunvilja, õli- ja kiukultuuride ning muude tehniliste kultuuride maa hektarite arvuga.
- ✳ Mesilaspere kohta on toetuse määr **40 €**, kui ettevõttes peeti taotlemisele eelnenud aastal mahepõllumajanduslikult keskmiselt vähemalt 5 mesilasperet.
- ✳ Loomade ühikuid arvestatakse:
 - ◆ lüpsilehm – 3,0
 - ◆ vähemalt 6 kuu vanune veis, sh ammlehm – 1,0
 - ◆ kuni 6 kuu vanune veis – 0,2
 - ◆ vähemalt 3 kuu vanune lammas – 0,2
 - ◆ vähemalt 6 kuu vanune kits – 0,3 emis (sh põrsastega) või kult – 2,5*
 - ◆ vähemalt 2 kuu vanune nuum- või noorsiga – 1,25*
 - ◆ munakana ja teised kodulinnud – 0,07*
 - ◆ küülik – 0,03*
 - ◆ vutt – 0,01*

* Ühiku arvutamisel võetakse aluseks taotleja poolt kohustuseaastale eelnenud kalendriaastal peetud keskmine maheloomade/lindude arv.

TÄNAN
TÄHELEPANU
EEST !

Lilia Kulli
lilia.kulli@gmail.com

